СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 290. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 14-го ГРУДНЯ 1948. No. 290. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 14, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в З.л. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

СЛІДЧИЙ СУД ПЕРЕГЛЯДАЄ ШПИГУНСЬКУ ФІЛЬМУ

Федеральна велика судейська лава в Ню Йорку, яка прослідкує діяння комуністичних провідників, розглядає теж і мікрофільму, передану конгресовій комісії неамериканських діянь Витакером Чемберсом. На ній є висвітлені документи, забрані з департаменту стейту в 1938 р. для передачі совєтським шпигам, як це доводить Чемберс. Перед слідчим судом має скласти теж свідоцтво конгресмен Ричард Н. Ніксон, діючий голова комісії. Його свідоцтво має ствердити правдивість самої фільми.

Заки ще суд в Ню Йорку дістав до перегляду фільму. конгресова комісія оприлюднила в неділю 12 інших документів, переданих їй Чемберсом. Між документами є один, який вказує на підпис оригінального документу власноручним письмом Алджера Гіса, колишнього високого урядовця секретаріяту стейту. З мікрофільми комісія оприлюднила тільки один документ. Він вказує на посунення японцями своїх військ в Китаю в 1938 р., як про це звідомив американський консул з Тсінгтав департаментові стейту для вжитку департаменту війни у Вашингтоні.

З інших документів, які оприлюднила комісія, шість документів є копіями телеграм, висиланих строго довірочно американським амбасадором до Франції, Виллiемом Булитом і амбасадором до Японії, Джозефом Ґру. Загалом має бути оприлюднених тільки 60 документів із 65, бо деякі ще тепер можуть становити загрозу для безпеки Америки. Інші документи вже не становлять загрози, хоч могли становити в 1937-38 р., коли були вислані до Вашингтону.

Зміст оприлюднених документів вказує на положення в різних країнах, як на Далекому Сході, в Японії, в Англії, Австрії, Німеччині. Після оприлюднення документів Алджер Гіс, якому Чемберс закидує, що то він забрав і переписав їх для вжитку шпигів, заперечив, наче б то він мав з тим щонебудь до діла. Водночас із оприлюдненням документів видавці журналу „Тайм" оприлюднили, що Чемберс, як старший редактор цього магазину, зрезигнував із свого становища. В резиґнації каже Чемберс, що він прийняв становище редактора в 1939 р. як бувший комуніст, а не згадував нічого про шпигунство. Він діставав по $30,000 платні річно.

ЗАКОНОПРОЄКТ ДЛЯ ОБОВЯЗКОВОГО ЛІКУВАННЯ АЛЬКОГОЛІКІВ

Ню Йорк. — Товариство Адвокатів і стейтова Академія Медицини порозумілися вже як скласти законопроєкт для обовязкового лікування алькоголіків. Тому, що теперішні закони вважають налоговий алькоголізм як переступство і судді карають нераз алькоголіків тюрмою, новий законопроєкт переводить зміну в таких поглядах і відноситься до цього налогу як до недуги. Законопроєкт передбачує втримування стейтових шпиталів для алькоголіків. До шпиталів можна буде віддавати пацієнтів на основі добровільного зголошення, або на підставі присуду судів. Перед судом можуть виступати оборонці з доказами, що арештований чоловік був тільки хвилево підпитим і тому його не годиться віддавати до шпиталю. Коли суд видасть присуд, що підпитий чоловік терпить на хронічну недугу, він дістане на це посвідку суду і тоді шпиталь має прийняти його за пацієнта аж до повного виздоровлення.

СТВЕРДЖУЮТЬ НАДВИШКУ ХАРЧІВ У СВІТІ

Вашингтон. — Не зважаючи на різні твердження, що земельна почва в світі не вистачає на продукцію харчових засобів, які могли б виживити належно населення землі, компіляція статистики в департаменті рільництва вказує, що вже в теперішніх жнивах, р. 1948-49, остається надвишка харчів, випродукуваних в різних частинах світу. Коли йде про справжні недостачі, то вони даються відчувати тільки в товщах і мясі. В інших продуктах видко надвишку. Компіляцію перевели економічні знавці д-р Джуліус і пані Едит Гірш. Вони прирівнювали видатність земельної почви з передвоєнних часів до теперішнього і прийшли до висновку, що відносини теперішні є ліпші ніж давніші.

ЗЛУКА АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕТУНСЬКИХ ЛІНІЙ

Панамерікен Ворлд Ервейс і Амерікен Овереіс Ерлайнс оповістили, що між ними прийшло до порозуміння й вони перевели консолідацію обох підприємств. Є це злука найсильніших летунських підприємств в історії летунства. Під теперішню пору оба згадані підприємства перевозять 43% усіх подорожних понад Атлантійський океан.

СТАНОВИЩА КАБІНЕТНИХ СЕКРЕТАРІВ БУДУТЬ ПЕРЕМЕНЕНІ НА КОМІСІЇ

Вашингтон, 12 грудня. — Комісія Гувера, яка випрацьовує пляни реорганізації екзекутивного уряду, вийшли з внеском, щоб перемінити становища секретарів кабінету на високі секретаріяти в формі комісій. Крім того Гуверова пропозиція домагається координації закордонної політики до внутрішньої. Звіт Гуверової комісії буде предявлений до одобрення конгресові після Нового Року. Для спонукання реформи адміністрації комісія вказує на існування 33 міжедепартаментових комісій і 142 таких же підкомісій, які мають до діла з закордонними справами ,одначе нема ніякої адміністраційної машини, яка звязувала б ці комісії з Білим Домом та з внутрішньою політикою адміністрації. Гуверова комісія пропонує створення окремого екзекутивного секретаріяту, який постійно плянував би засідання кабінету для порозуміння в таких справах, які приходять до вирішення у всіх ділянках національного життя.

Новий „Голос" мав би підтримувати закордонну політику

Вашингтон, 12. грудня. — Злучені Держави мусять розвинути Заморську Інформаційну Службу яка б одверто підтримувала закордонну політику уряду — до такого висновку прийшла Інституція Брукінгс. Її звітник, Чарлс А. Тамсон твердить, що американські зобов'язання стали так широко розгалужені, що тепер уже неможливе наладнувати закордонні відосини старосвітськими методами, тобто дипломатією й економічними та військовими засобами. Під теперішню пору треба використати кожний засіб, який тільки є доцільний. Навіть передача до відома закордону самих культурних американських справ, як це робить радієва програма „Голос Америки" не є вже вистарчальна, твердить Тамсон.

Тамсон був підчас війни урядовцем Військової Розвідчої Служби, тому він розуміє значення пропаганди. Він радить не обмежувати „Голосу" до вістей з самих приватних інформацій, але використовувати всі джерела, отже й урядові. Це було б приверненням колишньої Заморської Військової Інформації у зміненім виді, яка була б доцільною на такий час, як тепер, що „не є ні миром, ні війною" твердить Тамсон.

ПЕРЕДУМУЮТЬ НАЛАДНАННЯ ВІДНОСИН МІЖ КОСТАРІКОЮ Й НІКАРАҐВОЮ.

Вашингтон. — Рада Організації Американських Держав радила шість годин над способами для наладнання відносин між середньо-американськими республиками, а це між Нікараґвою й Костарікою. За звідомленнями з Сан Хозе, Нікараґва почала наїзд на Коста-Ріку.

На підставі договору з Ріо де Жанейро Рада Оганізації Американських Держав має за обов'язок полагоджувати спори між американськими державами. Головою Ради є тепер аргентинець, Енріке Короміна с. Він скликав засідання на домагання амбасадора Коста-Ріки. У засіданні бере участь представник З. Д. А. Пол С. Даніелс. Після шістьгодинних нарад рішено їх перервати, а наступне засідання відбути у вітворок 14 грудня.

ҐРАТУЛЯЦІЇ ДЕРЖАВНОГО СЕКРЕТАРА КАНАДИ ДЛЯ П-НІ КІСІЛІВСЬКОЇ.

Оттава, Канада. — Державний секретар Канади переслав п-ні Олені Кісілевській ґратуляції з приводу її вибору головою Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. В ґратуляційній телеграмі м. і. сказано: „Канада дуже багато скористала з руху багатьох людей українського походження до цеї країни і ми переконалися, що після поселення тут їм не забирає багато часу призвичаїтися до нового оточення і вони, як група, повністю включилися в національне життя цеї країни".

ПАНІ ПАВЛИКОВСЬКА ЗА ПРИСПІШЕННЯ АПЛІКАЦІЙ НА ПЕРЕСЕЛЕННЯ ЗІ СКИТАЛЬЩИНИ.

Бруклин, 12 грудня. — Підчас своєї промови на вічу в Українськім Народнім Домі в Бруклині Ірина Павликовська, делеґатка Об'єднання Україн-

(Докінчення на стор. 3-тій).

ПРИЙНЯТО ДЕКЛЯРАЦІЮ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ

Париж, 13. грудня. — Генеральна Асамблея О.Д. минулої п'ятниці ввечорі прийняла остаточно текст Декларації Людських Прав, над встановленням якого працювали кілька років всілякі комісії. Текст декларації в дослівному українському перекладі надрукований на другій сторінці в цьому числі „Свободи". Деклярацію прийнято більшістю 48 голосів. Проти деклярації ніхто не поважився голосувати, натомісць від голосування здержались Совєтський Союз і його сателіти, Савдівська Арабія та Південно-Африканський Союз.

З. Д. А. И РУМУНІЯ ВІДКЛИКАЮТЬ ПО ДВОХ ДИПЛОМАТІВ.

Вашингтон. — Між Румунією й Америкою дійшло до натягнених відносин. Румунія зажадала відкликання двох дипломатичних урядовців з амбасади в Букарешті, а департамент стейту зажадав відкликання двох урядовців румунської амбасади у Вашингтоні. Румунія закидає американським дипломатам участь у конспірації.

Великий політичний процес проти здогадних членів О. У. Н. в Чехословаччині

ДЕРЖАВНИЙ СУД В ПРАЗІ РОЗГЛЯДАЄ ЧЕРГОВУ СПРАВУ У.П.А.

(Власна кореспонденція „Свободи")

Прага, 8. грудня. І.К. — Ще не притих відгомін після смертного присуду на чотирьох вояків УПА, виданого державним судом в Братиславі, як уже почалася тут нова скажена акція проти українців, тим разом у зв'язку з другим великим політичним процесом, що його заповіджено на понеділок, дня 13. грудня. Перед державним судом відповідатимуть: парох української греко-католицької церкви в Празі, о. Павло Гучко; дяк тої парафії, Гриць Буранич; кооператор Іван Продан, д-р Омелян Іванчо та інші. Державна прокуратура закидає їм усім „злочин змови проти безпеки і цілости Чехословацької республіки" та зв'язки і співпрацю в Українською Постанчою Армією. Проте, тут ніхто не сумнівається, що цей процес влаштовується з виразного наказу Москви та з виразною метою зліквідувати ще останні залишки української греко-католицької церкви. На тему заповідженої судової розправи, місцеве комуністичне „Руде Право" з 2-го грудня пише: „Після процесу проти чотирьох бандерівців у Братиславі, який закінчився справедливим присудом смерти, в найблищих днях почнеться перед державним судом в Празі процес проти цивільних організаторів бандерівської сітки в нашій державі. Першим обвинуваченим є греко-католицький священик Павло Гучко. Його парафія в Празі 1., Королева вулиця число 1, була осередком української протидержавної діяльности. Далі перед судом станут українці Григорій Буранич, якого о. Гучко зробив своїм дяком, адвокат д-р Іванчо та інші. Сьогодні українська бандерівська організація служить західним імперіялістам. Досі ми чули тільки про українську військову організацію, яка минулого року намагалася і в нашій країні викликати революцію. Виявляється, що військові відділи УПА, т. зв. сотні, підлягають цивільній сітці. На чолі такої сітки в Чехословаччині стояли від 1945 року власне о. Гучко і Буранич. До їх розкриття прийшло завдяки арештуванню бандерівського куріера Зилінського, що був в дорозі до своєї централі в Мюнхені та який при переході кордону попав в руки наших властей. Він, як і всі інші його спільники, не хотів нічого зізнати, але при ньому знайдено дуже важні матеріяли від українських повстанських організацій в Україні та листа від греко-католицького декана в Кракові, д-ра Граба. Між іншим, там була теж адреса о. Гучка в Празі. Негайно після того в нього переведено трус .і при цій нагоді

(Докінчення на стор. 3-тій)

ВАЖЛИВІ НАРАДИ ЕКЗЕКУТИВИ З.У.А.Д.КОМІТЕТУ.

Филаделфія. — В суботу, 11-го грудня, тут відбулися важливі наради Екзекутиви Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, на яких, крім членів Екзекутиви, були приявні теж представниці Жіночого і Харчевого відділів Комітету, представники Переселенчих Осередків з Ню Йорку і Филаделфії та нової іміґрації. На зборах була приявна теж европейська делеґатка на СКУЖ, п-ні Ірина Павликовська. Вирішено цілий ряд важливих переселенчих і допомогових та інших справ, зв'язаних зі ЗУАДКомітетом та його діяльністю.

ДАЛЬШИЙ ВІДГУК ГРОМАДЯНСТВА НА РЯТУНКОВО-ДОПОМОГОВУ КАМПАНІЮ ЗУАДКОМІТЕТУ.

Филаделфія, 13. грудня. — З канцелярії ЗУАДКомітету стверджують дальший щирий відгук американсько-українського громадянства на тількищо проголошену ЗУАДКомітетом тримісячну кампанію на рятунково-допомогову акцію для українських скитальців. В останньому дні вплинула чергова тисяча долярів. Більші пожертви вплинули з громад: Арнолд ($222), Питсбург ($210), Бостон $100), Бетлегем ($50) та інших. З поодиноких громадян більшу жертву зложив Андрій Дуда ($50) з Филаделфії.

ЗАКІНЧЕНО СЕСІЮ ГЕНЕРАЛЬНОЇ АСАМБЛЕЇ О.Д. В ПАРИЖІ

Париж, 13 грудня. Вчора, в 6-ій годині ввечорі, закінчилася в Парижі перша сесія Генеральної Асамблеї ОД на европейському континенті. Сесія мала б знову початися у Флошинґ Медов в Ню Йорку, правдоподібно в дні 5-го квітня чергового року. Сесія в Парижі закінчилася ще останньою напастю совєтського представника, А. Вишинського, на Америку і Британію, при обговорюванні справи Кореї. Безпосередньо перед відроченням Асамблея ще ухвалила більшістю 48 проти 6 голосів довіря південно-корейському урядові, прийнявши відповідну американсько-канадійсько - китайську резолюцію. Рівночасно рішено зменшити Корейську комісію ОД з дев'ятьох членів на сім, при чому Канада сама зрезиґнувала з членства в цій Комісії а підсовєтську Україну „вичищено". На закінчення сесії поодинокі делеґати забирали ще слово в загальних справах. Діючий голова американської делеґації, Джан Фостер Долес, висловив вдячність французькому урядові за гостинність та дав велике признання предсідникові Асамлеї д-рові Еваттові, як теж генеральному секретареві О.Д., Триґве Лі, за їх працю. Долес ствердив успішність цеї сесії, підкреслюючи головно ухвалення конвенції проти народовбивства та деклярації людських прав. Вдячність Франції за гостинність та свої спостереження щодо сесії висловлювали теж інші делеґати, а генеральний секретар ОД, Триґве Лі, зробив короткий підсумок довершеної праці. Виявляється, що на цій сесії Асамблея та її комітети відбули всіх 618 нарад, в порівнанні з 445 на сесії минулого року. З промови Триґве Лі теж виходить, що ОД мають 700 членів секретаріяту і 650 тимчасових урядників. Стверджується інтересний факт, що на цій сесії Генеральна Асамблея не прийняла ані одної резолюції, внесеної Совєтським Союзом або його сателітами.

ЧОРЧИЛ ДОМАГАЄТЬСЯ ВИЗНАННЯ ІЗРАЇЛЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ ЕСПАНІЇ ДО ОД.

Лондон, 13 грудня. Минулої п'ятниці в британському парляменті забрав слово на тему закордонної політики тої країни бувший премієр і теперішній керівник консервативної опозиції, Винстон Чорчил. У відповідь на попередні твердження секретара закордонних справ, Ернеста Бевина, Чорчил видвигнув три головні заперечення лейбуристської закордонної політики: він домагався погодитися з новим положенням в Палестині та признати державу Ізраїля, домагався негайно припинити дальший розбір не-воєнної індустрії в Німеччині та висловився в користь прийняття Еспанії до Організації О.Д. свої домагання він піддержував відповідними аргументами. При цій нагоді Чорчил виявив, що вершком його дружніх відносин до Совєтів був лист до Сталіна в 1945 році, в якому він інформував совєтського диктатора про мирові пропозиції Гітлера та про цілий ряд інших важливих справ. Чорчил скинув на Совєтів всю вину і відповідальність за теперішнє напруження в світі.

РІШЕННЯ О.Д. В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ

Париж, 13 грудня. Напередодні відрочення своєї сесії, Генеральна Асамблея О.Д. ухвалила минулої суботи піддержувану спільно Америкою і Британією резолюцію, яка передбачує створення окремої три-членної комісії О.Д., що матиме за завдання довести до остаточного замирення в Палестині. Проти резолюції голосували совєтські і арабські країни.

КРИТИЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ В КИТАЮ ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ

Нанкінґ, 13 грудня. Критичне положення в Китаю, витворене останніми успіхами комуністичних військ, дальше загострюється. З фронту повідомляється про цілий ряд дальших успіхів комунінтів, що на південь від Сучова оточили більші урядові сили та щораз більше загрожують Нанкінґові. Китайський уряд в останньому поширив виїмковий стан практично на всю свою територію, наказуючи рівночасно основні розшуки за комуністичними агентами.

ІТАЛІЙСЬКА ЗГІДЛИВІСТЬ ЩОДО КОЛОНІЙ

Париж, 13 грудня. Справу італійських колоній відрочено до чергової сесії ОД., не маючи виглядів на можливість вирішення цеї справи поспіхом. Рівночасно з американського боку заявляють, що італійський представник у Вашингтоні мав поінформувати американський уряд про згідність Італії на те, щоби Британія задержала адміністрацію Киринаїки, якщо Італії признається подібний мандат в Триполітанії.

СОВЄТИ ПЛЯНУЮТЬ „ВСЕНІМЕЦЬКУ ДЕРЖАВУ"

Берлін, 13 грудня. Совєти поінформували німецьких комуністів в Берліні та в совєтській зоні, що до квітня чергового року буде встановлена совєтська „все-німецька держава" та що вкоротці після того Совєти закінчать свою безпосередню контролю в тій країні. Це повідомлення потверджується з різних джерел, як німецьких так і західних союзників ,і вони йдуть цілком по лінії дотеперішньої совєтської політики творення фікцій незалежности, з рівночасними задержаннями повної контролі при допомозі своїх п'ятих колон. Повідомляється про деякі персональні зміни на високих постах совєтської адміністрації в Німеччині.

ПАПСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ ДЛЯ ФРАНКА І ЕСПАНІЇ

Рим, 13 грудня. Папа Пій прийняв вчора на авдієнції нового еспанського амбасадора, Йоакіма Руїса Хіменеса, і при цій нагоді виявив великі симпатії до еспанського народу і до теперішнього уряду та передав їм апостольське благословення.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СИЛА, ХОЧ НАРАЗІ ТІЛЬКИ МОРАЛЬНА

Хоч наради Асамблеї Обєднаних Держав, що відбулись в Парижі, не полагодили багато важних справ, які входили в програму цеї сесії, проте вони таки стали історичними. Зрозуміємо це, коли знатимемо, чим є Асамблея О.Д. Вона не є на міжнародному полі тим, чим є парлямент у демократичній країні. Вона щойно в будуччині ним буде, коли обмежиться привилеї, прислугуючі великим потугам в Раді Безпеки Обєднаних Держав, а зокрема коли буде знесене вето цих потуг, яким, як відомо, постійно послугується Кремль. Асамблея Обєднаних Держав виглядає в теперішньому стані радше на міжнародне дискусійне поле ніж на законодатне міжнародне тіло. Проте її голос та її ухвали мають велику моральну силу в світі, так, що важко якомусь народові чи якійсь владі їх легковажити. Не легковажать собі цього навіть кремльські диктатори. Вони тільки при дебатах над різними законопроєктами настоюють на такий зміст, що ніщо не означає і ніякої свободи та забезпеки людині й народам не дає. Та їм це рідко вдається.

Маючи ці речі на увазі можна щойно тоді добре оцінити і зрозуміти цілу вагу тих справді епохальних та історичних міжнародних законів, що ухвалені в Парижі Асамблею Обєднаних Держав, а якими є Конвенція в справі народовбивства та Декларація прав людини. Представники Кремля пробували вдавати дурнів і вставляли такі поправки, з яких виходило б, що коли іде про народовбивство чи охорону людських прав, то це відноситься тільки до фашизму та нацизму. Ця хитра гра їм не вдалась, хоч мали до діла з ворогами фашизму та нацизму. А не вдалась тому, що ці вороги фашизму і нацизму є водночас і ворогами большевицького диктатства, якого ініціятором, виконавцем та репрезентантом є Кремль. Очевидно, Совєтський Союз, враз зі своїми сателітами, може не ратифікувати законів, ухвалених Асамблею Обєднаних Держав, або може їх ратифікувати, а проте їх не придержуватись, чи їх виконування на різні лади саботувати. Як не одне, то друге певно станеться. Проте вістка про міжнародні закони про охорону прав людини і життя народів та різних етнічних, расових та релігійних груп згодом дійде до людей та народів, що є в ярмі Москви і це може стати новим ферментом у боротьбі з московським тоталітаризмом.

Обєднані Держави не мають сьогодні такої ефективної сили, якою можна б змусити держави виконувати навіть такі міжнародні зобовязання, на які вони дають самі згоду, будучи членами Обєднаних Держав. Подібне буде наразі й з тими епохальними міжнародними законами, що обіймають народовбивство й права людини. Але нині чи завтра мусить прийти кінець залишкам варварства, як і мусять зникнути злочинні диктатури та тоталітаризми. Тоді вже буде чисте поле для засіву тих благородних ідей, що лягли в основу Конвенції про народовбивство і Декларації Прав людини. Щойно тоді буде можна теж надіятись і добрих жнив. Наразі ще снігом покрита земля, хоч уже продираються весняні проміння. Коби тільки зник сніг! Та сам він не зникне, а треба його вимести. Обєднані Держави цього зробити не можуть. Вони можуть наразі тільки проголошувати високі засади, що заповідають весну і літо.

Текст Універсальної Декларації Людських Прав

ухвалений Соціяльним Комітетом Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй в Парижі, дня 7-го грудня та прийнятий Генеральною Асамблеєю дня 10-го грудня 1948.

Соціяльний Комітет Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, на своєму засіданні дня 7-го грудня в Парижі, ухвалив остаточний текст Універсальної Декларації Людських Прав. В п'ятницю, дня 10. грудня декларацію прийняла Генеральна Асамблея. Текст ухваленої і прийнятої декларації в дослівному українському перекладі з англійської мови звучить:

ВСТУП.

Тому, що признання природної гідности та рівних і незаперечних прав всіх членів людської сім'ї є фундаментом волі, справедливости і миру в світі; і

Тому, що нехтування та зневага для людських прав дали в результаті варварські вчинки, які грубо отяжили сумління людського роду та коли заповіджено прихід світу, в якому людська істота повинна втішатися свободою слова і віри та свободою від страху і недостатку, як найвище прагнення звичайного народу; і

Тому, що це є істотне, якщо людина не має бути змушена вдаватися до повстання як останнього засобу проти тиранії і гніту, що людські права повинні захищатися постановами закону; і

Тому, що це є істотним для спряння розвиткові дружніх відносин між націями; і

Тому, що народи Об'єднаних Націй в Чартері знову потвердили свою віру в основні людські права, в гідність і вартість людської особи та в рівні права чоловіків і жінок і вирішили сприяти соціяльному прогресові і поліпшенню рівня життя в більшій свободі; і

Тому, що держави-члени самі зобов'язалися, при співпраці з Об'єднаними Націями, сприяти універсальному пошануванню та респектуванні людських прав і фундаментальних вольностей; і

Тому, що загальне розуміння цих прав і вольностей є найважливіше для повного здійснення цих зобов'язань,

отже тому

Генеральна Асамблея

п р о г о л о ш у є цю **Декларацію Людських Прав**, як загальний рівень досягнення всіх народів і всіх націй, з метою, що кожна одиниця і кожний суспільний орган, постійно маючи на думці цю декларацію, навчанням і вихованням повинні змагати до спряння пошані до цих прав і вольностей та при допомозі прогресивних державних і міжнародних засобів забезпечити їх універсальне і дійсне визнання та зберігання, як між самими народами держав-членів, так і між народами територій під їхньою юрисдикцією.

Стаття 1.

Всі людські істоти народжуються вільними і рівними в гідності і правах. Вони наділені розумом і сумлінням та повинні діяти у відношенні одне до одного в дусі братерства.

Стаття 2.

Кожному належаться всі права і вольності, встановлені в цій декларації, без будь-якого роду різниці, такої як раса, краска, стать, мова, релігія, політична або інша думка, національне або соціяльне походження, майно, народження або інший стан.

Стаття 3.

Встановлені в цій Декларації права стосуються однаково теж до всіх мешканців мандатних і не-самоурядних територій.

Стаття 4.

Кожний має право на життя, вільність та на особисту безпеку.

Стаття 5.

Нікого не можна задержувати в невільництві або рабстві; невільництво і торгівля невільниками повинні бути заборонені в усіх їх формах.

Стаття 6.

Нікого не сміється піддавати тортурам або жорстокостям, нелюдській або негідній поведінці або покаранню.

Стаття 7.

Кожний має право на визнання його скрізь як особи перед законом.

Стаття 8.

Усі є рівні перед законом і їм без дискримінації належиться однаковий законний захист. Усі мають право на однакову охорону проти будь-якого неоднакового ставлення в порушенні цієї декларації та проти будь-якого спонукування до такого неоднакового ставлення.

Стаття 9.

Кожний має право на ефективні протизаходи компетентного краєвого трибуналу за вчинки, які порушували б фундаментальні права, признані йому конституцією або законом.

Стаття 10.

Ніхто не повинен бути предметом довільного арешту, притримання або вигнання.

Стаття 11.

Кожному в повній рівності належиться справедливе і публічне переслухання незалежним і безсторонним трибуналом для визначення його прав і обов'язків та будь-якого obвинувачення його за злочин.

Стаття 12.

1. Кожний, кого обвинувачується в каральному злочині, має право, аби його вважалося за невинного, аж довго його вина не буде згідно зі законом доведена в публічному суді, на якому він має всі конечні гарантії для своєї оборони.

2. Нікого не сміється вважати винним будь-якої каральної провини на рахунок будь-якого вчинку або недогляду, який не творив каральної провини в розумінні краєвого або міжнародного права в тому часі, як він був поповнений. Теж не повинна бути наложена тяжча кара ніж та, що належалася в тому часі, коли карана провина була поповнена.

Стаття 13.

Ніхто не повинен бути предметом довільного втручання в його приватні родинні і домашні справи та кореспонденцію, ані нападєй на його честь і репутацію. Кожний має право до законного захисту перед таким втручанням або нападами.

Стаття 14.

1. Кожний має право на вільність рухів і мешкання в кордонах кожної держави.

2. Кожний має право залишити будь-яку країну, включно з його власною, та вернутися до своєї країни.

Стаття 15.

1. Кожний має право шукати і користуватися в іншій країні притулком від переслідування.

2. Це право може не стосуватися у випадку переслідування, яке справді виникає з не-політичного злочину або з вчинку, суперечного до цілей і принціпів Об'єднаних Націй.

Стаття 16.

1. Кожний має право на національність*).

*) Англійське поняття nationality відповідає українському про державну приналежність. Українське поняття національности відповідає англійському race (рейс).

2. Ніхто не може бути довільно позбавлений своєї національности і нікому не можна відмовити права змінити його національність.

Стаття 17.

1. Чоловіки і жінки в повному віці, без будь-якого обмеження щодо раси, національности (державної приналежности) або релігії, мають право одружуватись і закладати сім'ю. Їм прислуговують однакові права щодо одруження, під час одруження і щодо його розв'язання.

2. Подружжя можна заключати тільки при вільній і повній згоді наречених.

3. Сім'я є природною і фундаментальною груповою одиницею суспільности і їй належиться охорона з боку суспільства і держави.

Стаття 18.

1. Кожний має право до власного майна, сам або в спілці з другими.

2. Нікого не можна довільно позбавляти його власности.

Стаття 19.

Кожной має право на свободу думки, сумління і релігії, це право включає вільність змінити свою релігію або віру і вільність чи то самому чи то разом з іншими та публічно або приватно виявляти свою релігію або віру вченням, практикою, культом і обходом.

Стаття 20.

Кожний має право на свободу думки і вислову; це право включає вільність мати свою думку без втручання та шукати, одержувати і передавати будь-які інформації та ідеї при допомозі будьяких засобів і без огляду на кордони.

(Докінчення на стор. 3-тій).

Д-р Іван Німчук.

За тривкі памятники

Від Редакції „Свободи": Поміщуючи надіслану нам з Канади статтю д-ра Івана Німчука, звертаємо увагу на її актуальність на нашому американському ґрунті. Гадаємо, що стаття викличе ширший відгомін серед наших читачів, тому радо дамо місце тим, що захочуть у цій справі висловити свої думки.

Зі „Свободи" довідались українці усього світу поза залізною занавісою (бо „Свобода" — єдиний тепер украінський національний щоденник у всьому світі і читають її справді всюди поза масягом большевицької руки), що американські ветерани українського роду в Шікаго постановили збудувати в Гумбольд - Парку того кількамільйонового міста памятник у честь Тараса Шевченка, щоб тим чином пошанувати память своїх полеглих в американській армії товаришів-українців. Це дуже щаслива й похвальна думка, тим більше, що проєкт цього памятника доручено такому мистцеві світової слави, як Алексанер Архипенко, і стоятиме він у такому місці, попри яке переїздять щоденно тисячі осіб. З приводу цієї постанови шікаговських ветеранів українського роду насуваються нам деякі думки, якими хочемо поділитися з ширшим українським загалом.

Насамперед треба нам ствердити, що нема такого народу у світі, який заслуговує на назву культурного, що не старався б залишити по собі **тривкі сліди своїх діл**, своєї праці. Це бачать сьогодні наші люди всюди там, де вони перебувають між культурними чужинцями. Це бачать теж і в Америці. Знаємо, що англійці, французи, німці та всі інші народи західної Европи, а зі словян спеціяльно чехи та словінці, збирають пильно свої памятки, будують величаві церкви, музеї, театри, концертові залі, доми на приміщення бібліотек, архівів, цінних творів мистецтва то-що. По містах, містечках і навіть по селах у тих народів повно також окремих памятників і пропамятних таблиць, уфундованих на честь славних письменників, національних героїв чи заслужених для даної нації або громади людей, як також на спомин важних подій, що відбились так чи інакше на житті дотичного народу чи місцевости. Хто побував у Німеччині, той мусів бачити в найменшому селі, звичайно біля церкви, памятник чи пропамятну таблицю зі списком усіх полеглих того села у війні Німеччини з Францією в 1870/71 рр. та в обох світових війнах (1914/18 і 1939/45). В багатьох місцевостях є такі памятники з точним списком усіх полеглих ще навіть з Наполеонських війн, а також пропамятні таблиці в церкві на спомин заслужених для даної церкви чи громади людей, або морової заразі, великої пожежі, повені чи іншого стихійного нещастя, що навістили були колись ту місцевість. Чим більша місцевість і чим старша церква, тим більше в них найрізнородніших памятників і пропамятних таблиць. Є багато церков, що на їх стінах красується не десятки, а сотні всяких пропамятних таблиць, в яких відмічено чи то заслуги поодиноких громадян для нації і церкви, чи якісь важні події для цілого народу, або тільки для дотичної громади чи для самої церкви.

Читачам „Свободи" не треба мабуть пояснювати ширше ваги та значення таких памятників чи пропамятних таблиць для національного освідомлення та для утривалення традиції і поглиблення любови до свого рідного. Це, думаємо, справа для всіх ясна. Це робили здавен-давна всі культурні народи, те саме повинні робити й ми. Тому застановимося тут тільки над тим, що і як повинні б зробити ми, щоб теж залишити тривкі сліди своєї праці і своїх діл там, де живемо.

Ознакою кожного культурного народу є в першу чергу **глибока пошана (культ) полеглих і померших.** Цю справу зачинали у нас розуміти головно завдяки живій пропаганді Товариства Охорони Воєнних Могил та його філій вже у краю, де багато місцевостей здвигнули були або приступили до здвигнення памятника чи бодай пропамятної таблиці в честь полеглих у першій світовій та в українсько-польській і в українсько-большевицькій війні. До цієї гарної традиції навязав і Союз американських ветеранів українського роду в Шікаго, що память своїх полеглих товаришів в американській армії хоче утривалити будовою памятника в честь Шевченка. Розуміється, що будова такого памятника, що репрезентував би нас гідно перед усім американським світом у Шікаго, це дуже коштовна річ, і не кожна громада може на щось подібне спромогтися. Зате кожна наша громада чи парохія може і повинна спромогтися на те, щоб **утривалити память своїх полеглих та учасників воєнних змагань відповідною пропамятною таблицею** з точним списком усіх дотичних осіб та уфундувати її чи в місцевій церкві, чи в Народньому Домі або в іншій українській установі. Оскільки не помиляюсь, то такі пропамятні таблиці вояків Другої Світової Війни є в Злучених Державах при кожній українській церкві.

Друга справа — це **утривалення памяти кожного померлого українця чи українки теж відповідним, нехай і скромним памятником.** Обовязком тих, що стояли найближче до особи покійного, подбати про те, щоб на його могилі стояв памятник-хрест з тривкого матеріялу, при чому на тому памятнику повинно бути вирите імя, прізвище, дата й місце уродження і дата смерти покійника. Поруч напису в українській мові має бути також напис в мові англійській, при чому не завадило б може подати, що померлий (-ла) походив (-ла) з України. Це найкраще зазначити при місці уродження, або додати після імени та прізвища: уродження в Україні, або просто українець (українка).

(Докінчення на стор. 3-тій)

М. Брадович.

ЧУЖИНОЮ

32)

Втечу цих вибранців було приготовано пильно. Було зібрано поважну, як на соловецькі відносини, суму, щоб підплатити в разі потреби сторожу та дістати поміч від відомих нам певніших кемських селян. Втеча мала відбутися на лещетах, які треба було купити чи вкрасти і заховати до сприятливої погоди. Такою уважалося сніговію, що негайно покрила б всі сліди по втікачах та унеможливила б погоню за ними навіть і з стежними псами. Така сніговія несла звичайно з собою небезпеки й для самих втікачів, але від сніґу та зимна можна було знайти захист в лісі, від сторожі ж не можна було ніде заховатися ж. Втеча до Фінляндії була тяжчою ніж на Україну і в тім відношенні, що селяни біля фінляндського кордону діставали значну грошеву нагороду за зловлення кожного втікача, а самий кордон було щільно обсаджено совєтською сторожею. Числити на можність пересмикнутися доводилось хіба вночі. До того ж треба було брати під увагу й наставлення фінляндської влади, що не виявляла часом великого довіря до втікачів з огляду на те, що НКВД пересував до Фінляндії під виглядом втікачів численних большевицьких агентів. Цим осягалося подвійну мету, компромітувати справжніх втікачів і посилювати большевицьку агітацію у Фінляндії.

Отже надмірних надій на наших висланців не покладали. В кожнім разі мали ми принаймні велике вдоволення від свідомости виконаного обовязку, коли з суходолу прийшла вістка, що втеча відбулась та що втікачів не було зловлено.

Тим часом і наше тяжке життя котилось своїм утертим шляхом. Ми вивчали „Соловецький Заповіт" майже на память, деякі відписували собі витяги з нього, не предчуваючи, як вони будуть нам потрібні. На Соловках готувались події, що не лишились без впливу й на життя кожного з нас.

Невідомо, з яких саме причин, рішив Кремль зробити Соловкам „ласку". Припущено, що до причин цього було кілька: Команда заявляла, що це наслідок значного перевиконання пляну цей зими, деякі оптимісти хотіли бачити в цім взагалі новий вітер в Кремлі, інші знов твердили, що Соловки мають відвідати чужинецькі журналісти, та що уряд намагався витворити для цих відвідин настрій на острові. В кожнім разі багатьом з заточенців було скорочено несподівано реченці заслання, що мало спричинити „увільнення" деяких з них. Між ними був і професор, що виконував завжди свої норми.

Але він лишився й тут вірним собі. На повідомлення про його „звільнення" відповів він своїм славетним листом Сталінові. Лист у колії (нелегально, звичайно) читала ціла українська кольонія Соловків. Через „третю частину" (догляд) лист мав потрапити до рук адресата. Лист був короткий, але вбивчий акт оскарження складений українською нацією в особі свого вірного сина, супротив Москви. Свій лист Ясновський закінчував тим, що зрікається права звільнятись з вязниці аж доти, доки на Україні пануватиме москвини.

Коли ми висловлювали професорові наші побоювання відносно можливих наслідків його листа, він лише лагідно посміхався до нас і відповідав, нібито вибачаючись, я не хочу ніякої ласки з московських рук, а слово й чин не повинні йти різними шляхами. Неволя під владою Москви всюди однакова, йому тут з нами так же добре, як і бути „спецпоселенцем" десь на Сибіру чи в Карелії. Хто ж видобудеться з Соловків, най несе наш „Заповіт" на Україну. Коли він казав це, здавалось, що його обличчя було осяяне внутрішнім світлом його духу.

Може він і не хотів полишати нас, як і ми, зрісшись з ним духово, тішились, що він залишиться з нами, але недовго. Хоч він не скаржився ніколи на своє здоров'я, але тяжкої фізичної праці разом з такою інтенсивністю інтелекту не могла б витримати й міцніша людина. Він схуд, його очі світились гарячкою на зарослім бородою обличчі, він жив, здавалось більш духом. І нервами ніж чимсь іншим. Траплялось, що промовляючи палко, він раптом замовкав, хапаючись мимоволі за груди, але на наші принагідні запитання відповідав, що то нічого, та що все минеться.

Але серце, очевидно, не витримувало. І коли вартові прийшли одного ранку забрати його до ізолятору відсиджувати кару за лист до Сталіна, якій спричинив йому продовження заслання на дальші пять років, вони намагались даремно збудити його. Його пальці стискали ще олівець, бо він писав щось вночі, коли не міг спати. Ми урятували його сшиток з останнім недокінченим реченням.

Що ми втратили з ним, відчули й зрозуміли ми, кладучи його до могили, яку ми вирубали в мерзлій землі. Ми були як малі діти, що втратили батька, і здригались перед темрявою, що наступала на нас. Але ми й відганяли її мрією про те, що його оледінілі кос...

(Докінчення на стор. 4-тій).

М. Дурдела.

МАРА КОМУНІЗМУ

(ОСНОВНИК І РЕДАКТОР КОМУНІСТИЧНИХ У.Щ.ВІСТЕЙ ПРО КОМУНІЗМ).

7)

Комуністична диктатура на Україні.

Комуністичну диктатуру пхнули російські комуністи на Україну на багнетах поваливши уряд незалежної української держави, що повстала після повалення царату. Справді частина робітників на Україні (головно російські та зросійщені) і частина селян, обманена кличем „земля селянам", помагали російським комуністам, але без збройної сили російського большевизму комуністична диктатура на Україні не була би загніздилася. Сталося тоді те саме явище, яке після останньої світової війни поверх тридцять років пізніше мало місце в Польщі, Румунії, Болгарії, Югославії, Угорщині, Чехословаччині.

Чого можа сподіватись від людей, які вірять, що головною справою для них є справа господарча, себто шлункова? Очевидно, тільки грабунку та потоптання всіх духових вартостей. Україна на думку комуністів (так само як і білих імперіялістів) не може бути самостійною, бо Росія потребує її пшениці, цукру, заліза, вугілля і ін. Це для „історинчих матеріялів" вистарчальне. І саме тому на Україні проявив себе комунізм в своїй найжорстокішій формі.

Навіть припнята на ланцюг собака, хоч як обильно годована, все хоче з ланцюга зірватись. Навіть вона інстинктовно понад усе цінить свободу рухів. Що ж говорити про людину? Кожна людина, маючи до вибору безжурне, навіть розкішне життя в тюрмі за замкненими на ключ дверима, або свободу з усіма її небезпеками та непевностями, без сумніву вибере це друге, бо всякий дух прагне свободи.

Прагнення свободи на Україні, вкиненій за тюремні комуністичної диктатури, гогодній і обдертій, таке могутне, що большевизм його приборкати ніяк не в силі. Тортури, кулі в потилицю, штучно викликаний голод, масові заслання — усі ті й інші діявольські засоби щедрою рукою пристосовуються до свободолюбних українців вже поверх тридцять літ, і все те надармо. Спротив проти комуністичної диктатури розсаджує неустанно навіть ряди самих комуністів. Всі визначні українські комуністи або були „зліквідовані" російськими комуністами за національні „ухили", або вони самі себе зліквідували, бо не були в силі і не хотіли боротись проти українського духа свободи (як Скрипник, Хвильовий і інші).

Скаже якийсь Дмитренко чи Настасенко чи Навізенко з Ню Йорку або Вінніпегу, що це слабодухи не могли видержати, або може, що це слабодухі не могли видержати, або може, що це були „прикриті буржуазні агенти", яких викрито та зліквідовано.

Ні, братчики. Кожний з них до якогось часу вірив в комуністичну ідею як в своє святая святих, готовий за неї віддати все.

Скрипник, пустивши собі кулю в лоб, доказав, що не за лакімства нещасні сидів у компартії, і що страху перед ніким і перед нічим за своє життя він не мав. Ціляючи в своє чоло, він знав, що рівночасно ціляє в лоб комунізмові. Це люди, яких очі відчинились, коли вони стрінулись віч-на-віч зі справжньою, кривавою, мерзкою диктатурою, що мішає все в крові і болоті. Їхня кров і кров мільйонів на Україні це не кров „буржуазних агентів", не капіталістичних підніжків, а людей боротьби за свободу, людей від станка, плуга і мозольного пера. Ця кров взиває і вас, Дмитренки, Настасенки, Навізенки "to stop, look and listen," спинитись, глядіти і слухати, а опісля добре подумати. Помилятись — це річ людська, але вперто держатись помилки, — це вже скрайна глупота.

Недаром портрет царя Петра I висить біля портрету Леніна в кімнаті Сталіна. (Молодший Рузвелт свідком того). Петра І-шого прозвали „великим" хіба за те, що він до решти зашморгнув петлю на шиї селянства, кинувши їх в багно кріпацтва, а при тому зробив Росію „великою" — територією після поневолення інших народів, великою живостю а не мізком.

В який спосіб під прапором Петра І-шого Росія може йти до комунізму? Роблення Росії „великою" означає ярмо для інших народів, а для самих росіян розвинення та скріплення духа жорстокого варварства замість духа людяности, спертого на самостійності та мирному співжитті між народами.

Петро І-ший, кажуть, пробив вікно для Росії в Европу. Нажаль — тільки вікно, і то ще закратоване. Позатим Росія окружена була за Петра і є окружена за Сталіна непроходимим та непрозорим муром, а поза тим муром Росія дальше дуситься в смороді, у вимарах пролитої як водиця крови як Петром І-шим так і Йосифом І-шим. Коли покоління за поколінням виховуються в умовинах оприччини, то стає ясним, чому тих опричників так багато.

Треба тільки дивуватися російській еміграції в Західній Европі і Америці, що вона так мало навчилась на Заході, що вона рівно ж живе дальше духом Петра І-шого і Йосифа І-шого, погромщиків як народу російського так і українського.

Що росіяни поза границями совєтської Росії не в силі піднятись понад старий петрівський імперіялізм, то це можна пояснити традиційною інертністю, тупістю деяких російських груп. Видно ще не одного обуха треба, щоби добитись до м'якої верстви їхнього мізку. Але що український робітник, селянин чи інтелігент може дальше попирати політику Леніна-Сталіна, то це вже скрайній випадок перверзійности натури.

За тривкі памятники

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Вкінці справа найважніща. Багато наших церков та всяких національних установ святкують тепер **ювілей з приводу 50-ліття, 40-ліття, 30-ліття чи 25-ліття свого існування.** Це справді дуже гарна традиція і її ми повинні плекати всюди. Але, попри все інше, звязане з таким ювілеєм, треба нам утривалити таку подію також відповідною пропамятною таблицею з тривкого матеріялу, на якій були б виписані всі громадяни-основники, комітетові та всі ті, що до будови й розбудови дотичної церкви чи установи так або інакше причинилися. Де тільки можна, там повинна б з нагоди такого ювілею появитися **також відповідна окрема публікація,** в якій треба дати докладну історію оснування і діяльности тої церкви чи товариства, що святкують свій ювілей, та ілюструвати її всякими знимками, що вказувала б саме на виконану ними за означений період працю.

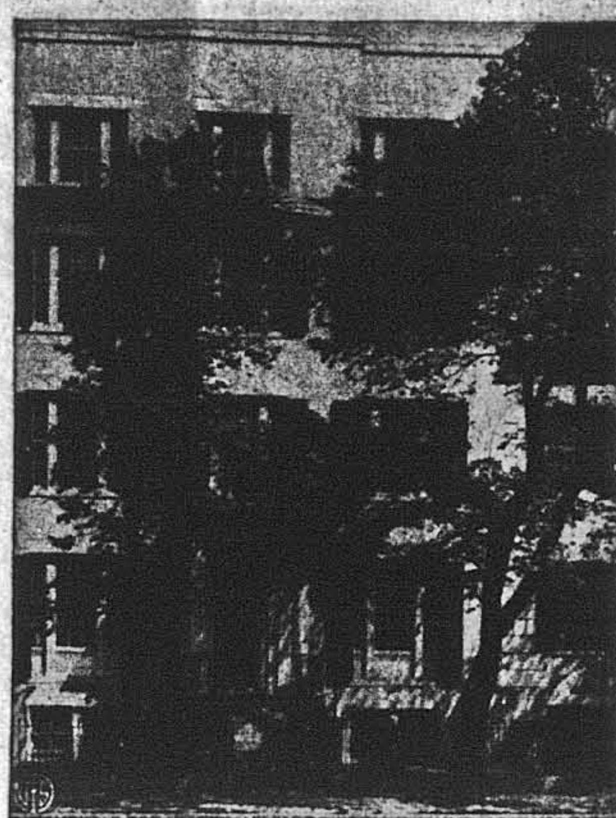
Не треба мабуть додавати, що в кожній нашій церкві повинні бути уфундовані пропамятні таблиці з тривкого матеріялу **в честь усіх тих священиків (душпастирів), що в ній працювали,** розуміється, з точним означенням літ їх праці. Такі таблиці треба виконувати так, щоб на них можна було дописувати пізніше імена та прізвища і роки праці дальших парохів чи сотрудників при дотичній церкві. Також **усі інші важніші події в житті церкви й парохії,** як теж імена та прізвища головних їх ктиторів та благодітелів, повинні буди утривалені на стінах церкви чи то внутрі чи знадвору. Все те не тільки притягає вірних, але й скріпляє привязання до своєї церкви серед усіх мешканців даної місцевости. Ясно, що подібні таблиці в честь заслужених для даної установи громадян повинні бути уфундовані в наших Народних Домах, в кожній українській установі

Подбаймо ж за гідне утривалення памяти наших поляглих, померлих, як теж усіх заслужених для церкви й народньої справи українських громадян! Це обовязок нашої чести, обовязок і християнський, і національний.

ПАНІ ПАВЛИКОВСЬКА ЗА ПРИСПІШЕННЯ АПЛІКАЦІЙ

(Докінчення зі стор. 1-шої).

ських Жіночих Організацій в Европі, обговорила основніше справу допомоги американських українців для переселення скитальників з Европи до Америки. Вона звертала увагу на необхідність негайного підписування й висилання аплікацій з запевненням мешкання й праці через ЗУАДК, щоб використати закон про допущення 205,000 імігрантів з Европи. Крім пані Павликовськоиї промовляв д-р Тома Воробець, обговорюючи старання українських лікарів підчас переворотів і наїздів на українські землі для рятунку життя й здоровя українського населення й домагався дальшої подібної акції при допомозі американських українців. Про засоби допомоги для рятунку Матері й Дитини промовляла Марія Демидчук, після чого переведено збірку, яка принесла понад $200 від 150 учасників. Олена Лотоцька, голова СУА пояснювала значення Світового Конгресу Українського Жіноцтва і створення Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. Вступну промову виголосила Анна Бодак, яка теж вміло проводила вічем. У запитах забирали голос гр. Юліян Павчак, Дарія Кульчицька й гр. Іванів, після чого відбулася товариська перекуска.

ТЕМЧАСОВИЙ „БІЛИЙ ДІМ" ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА.— Це є „Блер Гавз", в Вашингтоні, в якому тепер живе президент Труман з родиною. Справжній „Білий Дім" тепер відновляють, бо вже в деяких місцях валиться.

Текст Універсальної Декларації Людських Прав

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Стаття 21.

1. Кожний має право на свободу мирних зібрань і об'єднань.

2. Нікого не можна змушувати належати до будь-якого товариства.

Стаття 22.

1. Кожний має право брати участь в уряді своєї країни, посередньо або через вільно вибраних представників.

2. Кожний має право рівного доступу до публичної служби в своїй країні.

3. Воля народу повинна бути базою влади уряду; ця воля повинна бути виявлена в періодичних і правдивих виборах, що повинні відбуватися на підставі загального і рівного виборчого права і таємним голосуванням, або рівнорядною процедурою вільного голосування.

Стаття 23.

Кожний, як член суспільства, має право на соціяльне обезпечення і на здійснення — при допомозі національних зусиль і міжнародної співпраці та відповідно до організації і ресурсів кожної держави — господарських, соціяльних і культурних прав, необхідних для його гідности та вільного розвитку його індівідуальности.

Стаття 24.

1. Кожний має право на працю, на вільний вибір затруднення, на справедливі і корисні умови праці та на охорону перед безробіттям.

2. Кожний, без будь-якого неоднакового ставлення, має право на однакову платню за однакову роботу.

3 Кожний, хто працює, має право на справедливу і корисну винагороду, яка йому самому і його сім'ї забезпечувала б існування достойне для людської гідности, та, якщо потрібно, на додатки з інших засобів соціяльної охорони.

4. Кожний має право творити і приступати до професійних спілок для захисту своїх інтересів.

Стаття 25.

Кожний має право на відпочинок та дозвілля, включно з мудрим обмеженням робочих годин та періодичними святами з платнею.

Стаття 26.

1. Кожний має право на рівень життя, відповідний для здоров'я і добробуту його самого і його сім'ї, включаючи харчі, одяг, мешкання та медичну опіку і конечні соціяльні обслуги, як теж право на забезпечення на випадок безробіття, хвороби, неспроможности, овдовіння, старого віку або іншої втрати прожитку в обставинах поза його контролею.

2. Материнству і дитинству належиться окреме піклування і допомога. Всі діти, шлюбні чи не шлюбні, повинні користуватися тим самим соціяльним піклуванням.

Стаття 27.

1. Кожний має право на освіту. Освіта повинна бути безкоштовна, щонайменше в елементарній та фундаментальній стадії. Елементарна освіта повинна бути примусова. Технічна і професійна освіта повинна бути загально доступна, а вижча освіта повинна бути однаково доступна для всіх на базі заслуги.

2. Освіта повинна бути спрямована на повний розвиток людської індівідуальности та на закріплення уваги до людських прав і основних вольностей, вона повинна сприяти порозумінню та дружбі між всіми націями, расовими і релігійними групами та повинна сприяти діяльности Об'єднаних Націй для вдержання миру.

3. Родичі мають перше право вибирати рід освіти, яка повинна бути дана їх дітям.

Стаття 28.

1. Кожний має право довільно брати участь в культурному житті загалу, користуватись мистецтвами і поділяти наукові досягнення і їх добродійства.

2. Кожний має право на охорону моральних і матеріяльних інтересів, що випливають з будь-якого наукового, літературного або артистичного твору.

Стаття 29.

Кожний має право на соціяльний і міжнародний лад, в якому права і вольності, встановлені в цій декларації, можуть бути повністю здійснені.

Стаття 30.

1. Кожний має обов'язки у відношенні до загалу, бо в ньому тільки є можливий вільний і повний розвиток його індівідуальности.

2. В користуванні своїми правами і вольностями кожний може бути предметом тільки таких обмежень, які визначаються законом тільки в цілях забезпечення належного признання і респекту для прав і вольностей інших та для вдержання справедливих потреб моральности, публичного ладу і загального добробуття в демократичній спільності.

3. Ці права і вольності в жадному разі не можуть практикуватися в суперечності до цілей і прінціпів Об'єднаних Націй.

Стаття 31.

Нічого в цій декларації не можна інтерпретувати як натяки на будьяку державу, групи або особи, ані як будь-яке право брати участь в будь-якій діяльності або виконати будьякий вчинок з метою знищення будь-якого з прав і вольностей оцим визначених.

ВИ ОДЕРЖАЛИ СЬОГОДНІ „СВОБОДУ"? А ЧИ ВИ ВИСЛАЛИ ВЖЕ СВОЮ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ, ЩОБИ ВОНА МОГЛА ПРИЙТИ ДО ВАС ТЕЖ ЗАВТРА?

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 31.

Відділ:	Жертва:
Paul Wacek	$ 5.00
о. Петро Білон	3.00
John Pinilo	3.00
А. Шміґельський	2.00
Анастазія Біловус	2.00
Йосиф Крук	1.00
5 Joseph Kunka	2.00
20 Михайло Миськів	3.00
35 Михайло Гавриленко	2.00
58 Ben Miller Topolnitzky	2.00
65 Михайло Безкоровайний	5.00
69 Мирослав Колтунюк	4.00
73 Soroczka Stephen	5.00
86 Михайло Зінський	2.00
87 Лука Гроновик	2.00
87 Микола Трояновський	2.00
87 Петро Замойський	2.00
103 Andrew Kowtun	2.00
106 Гаврищко Співак	2.00
133 Harry Popaca	2.00
152 Іван Бакум	2.00
161 Михайло Лапиця	3.00
170 Михайло Фурка	2.00
179 Михайло Гардибайло	2.00
204 Володимир Семенина	5.00
211 Theodore Sokolowsky	2.00
284 Володимир Дучемінський	2.00
285 Михайло Деньо	2.00

Відділ:	Жертва:
239 Andrew Sopko	2.00
241 Domko Dobrywoda	2.00
253 Михайло Мельник	2.00
264 Michael Haluszczak	2.00
266 John Kasza	1.00
275 Іван Сосульський	2.00
288 Юрій Чайка	2.00
296 Максим Капітула	2.00
301 Adam Kozyra	2.00
334 Ілько Ковальчик	5.00
334 Василь Репужинський	2.00
334 Василь Юрчишин	2.00
334 Миколай Задерецький	2.00
334 Дмитро Старянський	2.00
334 Elias Lazirko	2.00
335 Ellias Ustianowsky	2.00
342 John Gural	2.00
349 Werbicky Nicholas	2.00
351 І. Борак	5.00
353 Миколай Василюк	3.00
353 Myron Anna	3.00
353 Йосиф Куцак	2.00
353 Дамян Кучевський	2.00
353 Michael Senchyshyn	1.00
361 Іван Зарицький	2.00
361 Harry Yaworiwski	2.00
364 Sam Lomyak	3.00
367 John Sorochtey	2.00
369 Ілько Березяк	2.00
371 Вавричук Ксеня	2.00

Процес О. У. Н. в Празі

(Докінчення зі стор 1-шої)

знайдено численні докази його проти-державної і протидемократичної діяльности. Виявилося, що Гриць Буранич зорганізував на цілому чеському пограниччі густу сітку мужів довір'я, які успішно допомагають при переході українських курієрів до американських послів в Австрії і Німеччині. Про Буранича та його діяльність будемо ще перед процесом писати..."

В цьому самому виданні цего органу центрального комітету чеської комунічної партії повідомляється про те, що чехославацьке міністерство війни нагородило різними військовими відзначеннями 191 чеських офіцерів і вояків та членів СНБ за хоробрість в боях проти УПА.

„НЕБЕЗПЕКА СИНЬОГО ТРИЗУБА".

У зв'язку зі заповідженим процесом проти здогадних членів Організації Українських Націоналістів в Празі, орган чеського комсомолу „Млада Франта" з 2-го грудня та під великим заголовком: „Небезпека синього тризуба; головний штаб українських націоналістів в грек.-кат. приходстві в Празі", пише: „Час до часу на парканах, будинках і деревах по селах Східної Словаччини появляється дивний знак: синій тризуб на жовтому полі. Хто не знає в чому діло, міг би думати, що тут йдеться про якусь рекляму. Але ми знаємо, що це є диявольський знак українських націоналістів, що про них не можна сказати нічого доброго. Це є люди, що хочуть знищити новий лад в Східній Европі. Це є закляті вороги соціялізму та борці за мрію, якою для них є „Велика Україна" від Кубані аж по річку Попрад. В боротьбі за ту ціль вони спряглися з греко-католицьким духовенством. Сліди цеї співпраці подибуємо на кожному кроці, куди пройшов відділ бандерівців. Тому теж нічого дивного, що головний штаб УПА в нашій країні находився на приходстві в Празі, де урядували о. Павло Гучко та дяк Григорій Буранич. На перший погляд видавалося б, що це є собі звичайні церковні працівники; але слідство нашої служби безпеки виявило, що Буранич є ні більше ні менше, тільки провідником української націоналістичної організації в нашій країні. Він мав право карати смертю усіх українців в ЧСР, що допустилися б зради цеї української організації. О. Гучка післав до Праги провінціял ЧСВВ, Севастіян Соболь, щоби він видавав потрібні фалшиві документи всім українським ворогам соціялізму, що втікають зі Сходу. Буранич організував українських націоналістів, приготовляв криївки для членів УПА та старався про безпечний перехід українських курієрів і втікачів на Захід..." Стаття кінчається скаженою атакою на всіх українців в Чехословаччині, зокрема на українське духовенство як теж на саму чеську і словацьку „реакцію".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МИШ.

Всі на українське жіноче віче!

Звертаємо увагу всього нашого громадянства, що в дні 2-го січня 1949 р. матимемо в нашому місті й в Гемтремк українські жіночі віча, а це в Українськім Народнім Домі при Мартин і Мишиген в 2.30 годині, а в Українській Хаті при Грейлінг вул. в 6. годині вечером. Уже пороблено всі заходи, щоби віча випали якнайкраще. На вічах промовлятиме п-ні Ірина Павликовська, голова Об'єднаного Жіноцтва на еміграції, яка прибула до Америки як делегатка на Світовий Конгрес Українського Жіноцтва. Ближчі інформації будуть в оголошеннях „Свободи". Надіємось, що всі українці та українки прибудуть на ці віча, щоби почути багато важних і цікавих справ.

За Пропагандний Комітет:

Анастазія Г. Біловус і Марія Сливинська.

ПІТСФІЛД, МАСС.

З панахиди на добрі цілі.

В день 21 листопада відправив місцевий священик о. М. Скородинський панахиду за поляглих борців в боротьбі за визволення України. Була гарна стрілецька могила, яку приготовила п-ні К. Копичак, прикрашена березовим хрестом і обсипана дубовим листям. Довкола могили прапори і вірні зі світлом, що викликало святочне враження. Отець парох сказав при цьому відповідне до свята слово, по якім переведено збірку, яка принесла $36.10. Повинно би бути більше, якби всі наші люди розуміли вагу таких збірок і приходили на такі свята громадно. Прямо годі зрозуміти, чому люди не прийшли в більшому числі, а свято було заповіджене передше. Чи так вшановуємо наших героїв? Чи так помагаємо нищити царство антихриста — Сталіна?

Зі збірки вислано $10 на сироти до Стемфорду, а $26.10 до ЗУАДКомітету.

А. Маланчук.

СЕНТРАЛІЯ, ПА.

Листопадові роковини.

В дні 14 листопада святкувала українська громада Сентралії листопадові роковини. Тому, що в місці нема хору, прийшов з допомогою „Бандурист", церковний хор недалекого Шамокину, під управою п. І. Хомина.

Розпочав свято промовою проф. М. Кокольський. Перший листопад треба розглядати на тлі історії України й її вікової боротьби за власну державність. Збройний чин листопадовий це віднова тієї боротьби, це пробудження поневолених, присланих гречкосіїв і їх чинний виступ в імя високих ідеалів. В імя тих ідеалів гинули княжі вої в боротьбі зі степовиками, жертвували своє життя лицарі козаччини, а сьогодня змагається на життя і смерть Українська Повстанча Армія.

Хор відспівав дуже вдатно цілу низку пісень, з них передовсім „Хор женців" і „Молитву" з Запорожця за Дунаєм, з глибоким чуттям. Гарно звучали також Леонтовича „Через балку" і „Щедрик", Матюка „Крилець", та бадьорий „Юнацький Марш", скомпонований дірігентом хору. Окрасою вечера були виступи солістів, в першу чергу п. І. Хомина, що відспівав кілька пісень своїм прекрасним барітоном, з широкою скалею. Його інтерпретація пісні виходить зі серця. Дуже вдатно випав дует „Коли розлучаються двоє", Лисенка, відспіваний п. Хомином та його дружиною, що обдарована милозвучним ліричним сопраном. П. Е. Янкович виступила зі сольо-співом „Цвітка дрібная". Своїм чистим, ніжним сопраном відспівала цю пісню з чуттям і зрозумінням. Акомпаніювала вміло п. Дж. Карпяк. Вона виступила також з фортепіяновим сольом.

Загалом треба сказати, що хор робить дуже добре враження: здисциплінований, поважний кількістю, зі зрівноваженими голосами. Дірігент знає своє діло. Строї, білі блюзочки і чорні спіднички у жінок, білі сорочки і темні штани у мущин, направду краще виглядають, як часом ніби народні строї, сорокаті й нестилеві.

Старші громадяни Сентралії прийшли і вислухали з вдоволенням рідної пісні. Їх серце ще бється українським ритмом. Натомість молоді майже не було. Вона мабуть себе вже загубила. Її українська душа всихає, а іншої ще не має. Тому й ходить по заулках, ніби безпріютна.

М. Ко.

DES MOINES TELEPHONE DIRECTORY

ОРАНГУТАН „СТУДІЮЄ"!—Трирічний орангутан, що перебуває в Бронкс-парку в Ню Йорку дістав в дарунку кілька механічних забавок. Як бачимо, вони збудили в ньому велике зацікавлення і він пильно розглядається в механізмі одної зі забавок.

Чужиною

(Докінчення зі стор. 2-гої)

ті будуть колись перенесені до українського Пантеону...

Спомин Рогатого відбився так яскраво в уяві слухачів, що Мелася не витримала й сховавши обличчя на плечі Носенка зайшлась тихим плачем. Були зворушені й інші, деякі жінки витирали сльози.

Поза ласкавим блакитно-зеленим морем, що виблискувало перед ними під проміннням похиленого над обрієм сонця і пестило їх легким свіжим подихом, повстав в їх уяві зимний простір північного моря без барв і життя, похмурі пласкі береги острова і сірі мури московської вязниці на ній. І вони відчули, що образ поневоленої батьківщини та її увязнених синів перебуватиме всюди з ними і їх дітьми, буде кликати їх всюди до боротьби з гнобителями аж до остаточного визволення нації.

Наступного дня причалив пароплав, який мав перевезти їх на той бік океану. В портовій каплиці звінчав автокефальний священик Носенка з Меласією і дві інші пари. А коли сонце піднеслось знов над Генуею, стояли Марко з Христею поруч з іншими, що з властивим італійцям темпераментом виявляли свої чуття до відпливаючих то вимахуючи хустками, то притискаючи їх до очей.

Христя стримувала сльози, що загрожували заслонити їй на хвилину корабель, який прямував повільно до виходу з порту поміж іншими суднами. Помітивши її зворушення Марко пригорнув її до себе кажучи: Не сумуй, Христю, вони вернуться, коли прийде для всіх нас кращий час. Перший розділ нашого спільного життя кінчився. По обіді ми виїздимо до Риму.

(Кінець).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ПОШУКУВАННЯ

АНАСТАЗІЮ ІВАНЦЬО, з дому ДІТЧУК, пошукує тета **КСЕНЯ МАРІБА, з дому ДІТЧУК**, або її доньки **ЮСТИНИ**. Мають перебувати в Ню Йорку. Прошу зголоситися у важній справі на адресу:

ANASTASIA EWANCO
104 Munsan Ave., McKees Rocks, Pa.

Хто би знав з скитальців, або з Таборових управ де є **Евген Борщук**, літ 25, син Стефана родом з села Прошова, пов. Тернопіль, котрого німці забрали на примусові роботи. Був на роботі поза табором в Австрії. Хай зголоситься на понищу адресу до його Тети то отримає нагороду з подякою. **Mrs. Maria B. Malyk, 2762 N. Judson St., Phila. 32,Pa.**

ВОЛОДИСЛАВ ШЕРЕМЕТА

з села Немяч, пошта Підкамінь, повіт Броди, Зах. Україна, попошукує рідну сестру

МАРІЮ ШЕРЕМЕТА,

замужну за ДМИТРА САВКА.

Перебували до війни в Ню Йорку або Нюарку. Хто про неї знає, або вона сама, прошу написати до:

ATANAZY DUBYNA,
BEADLE, SASK., CANADA.

Професійні Оголошення

ПРАЦЯ

ПОТРІБНО Ґавзкіперки з досвідом. Мусить добре обходитися з дітьми. Дуже добрий дім. Добра платня. Спання на місці, або деінде.
Пишіть:
P.O. BOX 189
JERSEY CITY, N. J.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

ПРОДАМ АБО ПРИЙМУ СПІЛЬНИКА

З огляду на стан здоровля управителя, сейчас продам, або возьму до спільки здібну людина до поважної "Laundry" business.

Голоситись до "Svoboda" або телефонуйте Ru: 2-8959 між 7 і 8 годиною вечером.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ТАРЗАН, ч. 1990. Крик перемоги.

AS THE ENRAGED LION REARED TO THE ATTACK TARZAN DODGED NIMBLY TO ONE SIDE---
---AND GRASPING THE TAWNY MANE SWUNG ASTRIDE THE BEAST.
BACKWARD FELL NUMA IN AN EFFORT TO DISLODGE THE APE-MAN BUT WITH LEGS LOCKED AROUND THE LION, TARZAN'S KNIFE PLUNGED AGAIN AND AGAIN INTO THE SAVAGE BEAST.
FINALLY THE STRUGGLING FORM LAY STILL AND THE JUNGLE RANG WITH THE APE CRY OF VICTORY
-1990-
Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Коли розлючений лев піднісся на задні ноги, щоб скочити, Тарзан зручно відхилився на один бік...

...і вхопивши льва за гриву, вискочив на нього як їздець.

Хижак перевернувся горілиць, щоб позбутися малпочоловіка, одначе Тарзан обняв льва могутніми ногами і раз-у-раз калічив його своїм ножем.

Вкінці борикаючий лев видав останній віддих, а нетри загоміли окликом перемоги.